

Kommunövergripande lägesbild Lilla Edets kommun 2023–2025

Framtagen av: Lilla Edets Brottsförebyggande råd.

Datum: 2023–03

Version: 1.0

LILLA EDETS
KOMMUN

Innehåll

Inledning.....	3
Brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete.....	3
Organisation	4
Styrgrupp.....	5
Brottsförebyggande råd	5
Operativ grupp.....	5
Civilsamhället och medborgardialoger.....	5
Trygghetsvandringarna.....	5
Grannsamverkan.....	6
Trygghetsrund	6
Ungas attityder och användande av ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel).....	6
Lustgas.....	7
Nyttjande av nikotinprodukter.....	7
Narkotikaanvändning	7
Kommunens gemensamma mål om en kommun fri från våld.....	7
Lilla Edets kommuns sektorer	7
Sektor kommunledning	7
IT- och informationssäkerhet	8
Näringslivet	8
Kommungemensam bevakningsresurs	8
Incidentrapportering	8
Identifierade problemområden	8
Våldsbejakande extremism.....	9
Samverkan med andra aktörer	9
Allmänna val	9
Sektor samhälle	9
Sektor socialtjänst.....	10
Socialtjänstens ansvar och social brottsprevention	10
Aktuella tendenser	10
Åtgärder/satsningar utifrån probleminventering	11
Identifierade utmaningar, behov och val av inriktningar framåt, sektor socialtjänst	11
Våld i nära relationer	12
Sektor bildning	12

Lägesbild Edethus AB.....	14
Trygghet	14
Tendenser	14
Åtgärder 2023 – 2025	14
Framtida utmaningar, Edethus AB	15
Lägesbild Polisen	15
Ordningsstörningar	15
Missbrukare i offentlig miljö.....	15
Brott på skolor	16
Tillgreppsbrott	16
Trygghetsundersökningen	16
Övergripande brottsstatistik.....	17
Medborgarlöfte 2023–2024.....	17
I Medborgarlöftet lovar kommunen och Polisen:	18

Inledning

Under 2023 träder en ny lag i kraft gällande kommuner och det brottsförebyggande arbetet. Kommunerna ska då kontinuerligt kartlägga brottsligheten och dess konsekvenser inom kommunens geografiska område, analysera och komplettera resultatet samt sammanställa detta i en lägesbild.

Det främsta syftet med lägesbilden är att få fram underlag för planering och genomförande av åtgärder som kan leda till minskad brottslighet och ökad trygghet, det vill säga rätt förebyggande åtgärder i förhållande till de brottsproblem som kommunen har.

Lägesbilsarbetet kan också förväntas öka den generella medvetenheten hos beslutsfattare och andra tjänstepersoner inom kommunens olika verksamheter vad det gäller brottslighet och otrygghet, liksom möjligheterna som det förebyggande arbetet innebär.

Utifrån lägesbilden ska kommunerna ta ställning till behovet av åtgärder för att förebygga brott och formulera detta i en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen fyller flera viktiga syften och främst är den ett instrument för prioritering och beslutsfattande. Den är också viktig för att tydliggöra och kunna kommunicera vad det är som ska göras.

Kommunerna ska minst vartannat år uppdatera sin lägesbild och följa upp sina åtgärder.

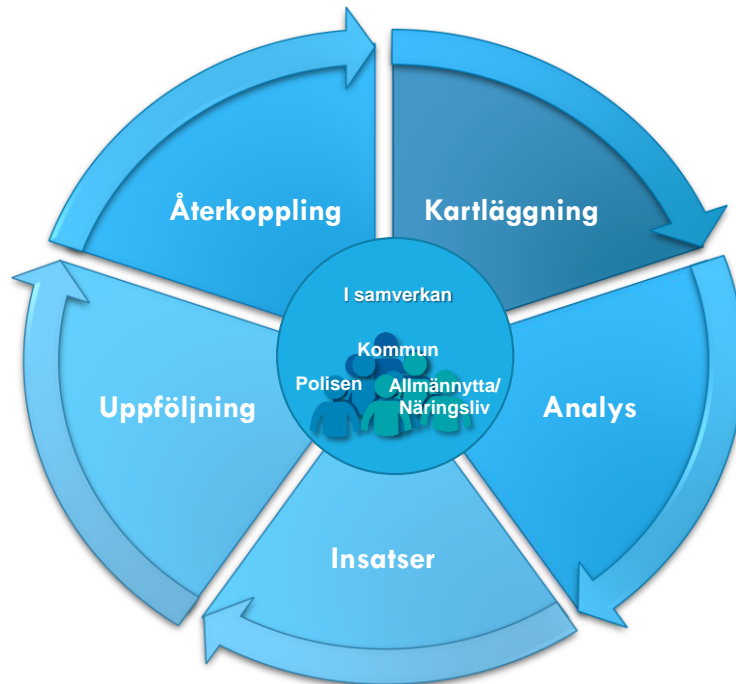
Lägesbilden tar inte upp frågor som rör enskilda individer. Lägesbilden täcker inte in samtliga incidenter som kommunen eller Polisen haft under den aktuella perioden, utan är till för att skapa en överblick av den lokala situationen.

Brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete

Brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete är allt som vi som individer och samhälle kan göra för att förhindra att brott sker och allt vi kan göra för att människor inte ska känna sig otrygga och vara rädda för att drabbas av brott.

Både socialt förebyggande arbete (minska individens brottsbenägenhet) och situationellt förebyggande arbete (minska risken för brott i specifika miljöer/situationer) är nödvändigt och kompletterar varandra.

Nästan alla verksamheter, offentliga och privata, har en potentiell roll att fylla i det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet. Det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet ska tjäna alla människor i kommunen.

Organisation

För att prioritera, tilldela resurser (ekonomiska och personella) och få en förståelse och effektivitet har Lilla Edets kommun följande organisation i det brottsförebyggande arbetet. Då organisationen är relativt ny har den inte satt sig till alla delar och vakanser förekommer fortfarande.

Styrgrupp

Denna grupp fungerar som styrgrupp för det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet i kommunen och har som huvudsaklig uppgift dels att ytterst ansvara för att kommunen har visioner, mål, strategier och finansiering för det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet. Denna grupp ansvarar också ytterst för att det arbetas aktivt och effektivt mot visionen och målen, samt för att målen statistiskt och ekonomiskt följs upp årligen. Styrgruppen skapar alltså förutsättningar för och förankrar och ger mandat för och finansiering till arbetet, men följer också upp arbetet.

Styrgruppen består av kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande, kommunchef, sektorchefer och VD Edethus AB.

Säkerhetsavdelningen och kommunpolis är ständigt adjungerade till styrgruppen och föredragande för arbetet.

Möte två gånger per år.

Brottsförebyggande råd

Detta är kommunens lokala brottsförebyggande råd och fungerar som beredningsgrupp för det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet i kommun. Gruppen har som huvudsakliga uppgifter att vara en länk mellan styrgruppens beslut och utförandet, och att arbeta strategiskt med övergripande planering, utformning och uppföljning av arbetet. Gruppen har huvudansvar för det långsiktiga proaktiva förebyggande arbetet, men kan även bidra i det kortsiktiga arbetet på olika sätt.

Består av kommunens säkerhetsavdelning, folkhälsoutvecklare, kommunpolis, representanter från kommunala sektorer och Edethus AB, näringslivsutvecklare, föreningslivsrepresentant, räddningstjänst, kommunikatör.

Möte fyra gånger per år.

Operativ grupp

Denna grupp fungerar som arbetsgrupp primärt för det kortsiktiga proaktiva och reaktiva brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet. Gruppen har som huvudsaklig uppgift att ansvara för att det kortsiktiga och ständiga arbetet med kartläggning, analys, insatser och uppföljning av insatser konkret genomförs.

Den operativa gruppen består av säkerhetsavdelningen, kommunpolisen och Edethus AB.

Möte en gång per vecka för att upprätta veckolägesbild.

Civilsamhället och medborgardialoger

Trygghetsvandrarerna

För att öka tryggheten i samhället har kommunen under de senaste åren försökt starta upp en organisation för trygghetsvandrarerna. Detta har skett genom utbildningsinsatser med målet att fler ideella krafter ska vara ute och röra sig i samhället och på så sätt öka den upplevda tryggheten i området. Under 2022 har kommunen sökt trygghetsvandrarerna kontinuerligt och bjudit in till en grundutbildning

vid ett tillfälle. Intresset från allmänheten att medverka som trygghetsvandrare är mycket lågt och under 2022 har endast två personer medverkat vid utbildningen. Flertalet av de trygghetsvandrare som tidigare erhållit utbildning har avslutat sin medverkan och under året har det genomförts tre trygghetsvandringar.

Trots omfattande försök att få en fungerande organisation är det en utmaning för kommunen att få ideella krafter att medverka som trygghetsvandrare. För närvarande genomförs inga trygghetsvandringar.

Grannsamverkan

Syftet med Grannsamverkan är att göra bostadsområden mindre attraktiva för brottslig verksamhet genom ökad uppmärksamhet från de boende i området samt kunskap om hur man skyddar sig, vilket avskräcker och försvårar för tjuven.

Kommunen tillsammans med Räddningstjänsten bistår Polisen vid utbildning då nya Grannsamverkansområden bildas. Intresset från allmänheten att starta nya Grannsamverkansområden har under många år varit litet. En anledning till det kan vara att få personer i kommunen utsatta för inbrott i sin bostad. Inga önskemål om att starta nya Grannsamverkansområden har inkommit i kommunen sedan pandemin bröt ut.

Trygghetsrond

Trygghetsrond är en metod för att skapa en bättre närmiljö. Under trygghetsronden inventeras ett område systematiskt ur trygghetssynpunkt. Alla invånare som vill delta under en trygghetsrond ges tillfälle att komma till tals. Företrädare för olika myndigheter/verksamheter/sektorer deltar i inventeringen och kan sedan agera utifrån sitt ansvar.

Under 2022 genomfördes två trygghetsrondar i kommunen. En utmaning för kommunen är att nå ut med information om att trygghetsronderna genomförs och få ett engagemang i att vilja delta i ronderna.

Ungas attityder och användande av ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel)

Våren 2022 genomförde Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning en drogvaneundersökning i årskurs 9 och år 2 på gymnasiet. Resultatet visar att alkoholkonsumtionen sjunker bland unga och att färre elever i årskurs nio väljer att dricka alkohol; från 60 procent år 2013 till 43 procent år 2022. För år 2 gymnasiet: från 78 procent år 2013 till 73 procent 2022.

Jämfört med 2013 har andelen ungdomar som intensivkonsumerat alkohol i åk 9 minskat från 16 procent år 2013 till 9 procent år 2022. Detsamma gäller gymnasieskolans åk 2: från 34 procent år 2013 till 19 procent 2022.

Vårdnadshavarna fortsätter att vara restriktiva gällande att bjuda sina barn på alkohol, vilket är en viktig skyddsfaktor för unga. Jämfört med 2013 har andelen ungdomar som bjudits på alkohol i åk 9 minskat från 34 procent år 2013 till 14 procent år 2022. Detsamma gäller utvecklingen bland elever i

gymnasieskolans åk 2: här har andelen som bjudits på alkohol minskat från 51 procent år 2013 till 33 procent 2022.

Lustgas

Nytt för 2022 är frågan om lustgas, då det uppmärksammats att ungdomar använder lustgas för att berusa sig. Här är resultatet sammanslaget för åk 9 och gymnasieskolan åk 2 och landar på 14 procent. Här sticker ungdomarna från Lilla Edets kommun negativt ut jämfört med andra kommuner i regionen.

Nyttjande av nikotinprodukter

Rökning ökar i kommunen, en avvikande trend i jämförelse med grannkommunerna. Som rökare räknas de elever som uppgett att de har rökt under de senaste 12 månaderna och fortfarande röker. E-cigarett har ökat markant från 4 procent 2019 till 31 procent 2022 (åk 9 + år 2 gymn.).

Elever i åk 9 som snusar ligger kvar på samma nivå som 2019 men i gymnasiet har det ökat från 23 procent till 34 procent. Eleverna har inte behövt ange vilken typ av snus de konsumerar, tobaksfritt snus (som innehåller nikotin) särskiljs därmed inte från snus innehållande tobak. Sedan 1 augusti 2022 kan unga under 18 år inte köpa tobaksfritt snus, då produkterna nu faller under samma 18 års gräns som andra nikotinprodukter. Konsumtionen förväntas därför att gå ner bland unga.

Narkotikaanvändning

Sedan mätningen 2019 har narkotikaanvändningen minskat något för åk 9 men jämför vi med resultat från 2013 har andelen ungdomar som använt narkotika i åk 9 ökat (från 5 procent år 2013 till 9 procent år 2022). Bland elever i gymnasieskolans åk 2 ser vi en stor uppgång gällande narkotika från 11 procent 2019 till 21 procent 2022.

Oroväckande är också attityden till narkotika och att fler elever i åk 9 och gymnasiet upplever att ”det är ingen eller liten risk” att man skadar sig själv fysiskt eller på annat sätt om man provar marijuana 1–2 gånger. Resultatet gäller regionen och visar att 55 procent tror att det är ingen eller liten risk (2022) motsvarande resultat 2013 var 40 procent. Samma trend gällande attityd ses i risken att använda heroin, 29 procent 2022 jämfört med 17 procent 2019.

Kommunens gemensamma mål om en kommun fri från våld

2019 framkom det att 21 procent av ungdomarna i kommunen upplevt hot om våld eller våld en eller flera gånger inom familjen. I undersökningen 2022 är det betydligt färre, 7 procent av niondeklassarna och 14 procent av elever i år 2 på gymnasiet. De goda resultaten kan ses som en del av ett långsiktigt strategiskt arbete som genomförts i samverkan mellan kommunens sektorer.

Lilla Edets kommuns sektorer

Sektor kommunledning

Sektor kommunlednings avdelningar har som uppgift att arbeta kommunövergripande och stötta övriga sektorer i deras arbete. Det brottsförebyggande arbetet gällande IT hanteras av IT-avdelningen tillsammans med det samägda kommunala bolaget SOLTAK. Övrigt brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbete utgår till stor del från Säkerhetsavdelningen och Folkhälsoutvecklaren.

IT- och informationssäkerhet

Kommunen arbetar metodiskt med att öka kunskapen kring informationssäkerhet och cybersäkerhet. Detta görs löpande med utbildningar för alla i kommunens verksamheter. Det innebär att anställda får grundläggande utbildning om hur man skyddar sina lösenord och hur man hanterar misstänkta mejl och mycket mer. Med slumpvisa övningar med simuleringar testas personalen för att förbättra sin förmåga att hantera olika typer av hot.

Dessa aktiviteter ökar personalens medvetenhet kring cybersäkerhet och samtidigt förbättrar de sin förmåga att skydda sig mot cyberattacker och andra informationssäkerhetsrisker. Tyvärr har antalet medarbetare som genomför utbildningarna minskat över tid vilket innebär en ökad risk för incidenter.

Näringslivet

I Svenskt Näringslivs undersökning Företagsklimat anges minskad brottslighet och ökad trygghet som ett prioriterat område att arbeta med lokalt. 46 procent av de som svarade på enkäten 2022 uppgav att området hade högst prioritet i åtgärder som rör företagsklimat. Motsvarande siffra för 2021 var 51 procent. 27 procent av företagen upplever att brottslighet/otrygghet påverkar dem negativt. Motsvarande siffra för 2021 var 29 procent.

Näringslivsenheten och Företagscentrum samarbetar med Fastighetsägarna i Lilla Edet och Fastighetsägarna GFR genom fastighetsägarmöten och dialog. Vid varje möte är brottslighet/otrygghet ett stående inslag. Tillsammans har det genomförts stadsvandringar med inriktning kring brottslighet/otrygghet, något som även kommer att upprepas framöver.

I projektet Centrumutveckling, där Lilla Edets centrum har genomlysts ingår även brottslighet/otrygghet som en del. Det kommer att finnas med trygghetsskapande åtgärder i de framtida planerna.

Kommungemensam bevakningsresurs

Kommunen har tillsammans med Edethus AB en väktarresurs som tjänstgör i kommunen under veckans alla dagar. Tjänstgöringstiden är framförallt förlagd under kväll och tidig natt. Väktarens uppdrag är att verka för att vara synlig, uppsökande och relationsskapande. Genom väktarens arbetssätt har en viss form av brottslighet minskat i kommunen, exempelvis skadegörelse, samtidigt som väktarens rapportering ger en bättre bild av hur det ser ut i samhället under kvälls- och nattetid.

Incidentrapportering

I kommunen finns två system för incidentrapportering. Ett system administreras av säkerhetsavdelningen och är avsett för kommunala verksamheter, fastighetsägare samt näringsliv. Det andra systemet, som även är tillgängligt för allmänheten, administreras av enheten för stadsmiljö och trafik. För att få en bättre gemensam kommunal lägesbild behöver fler anmäla uppkomna incidenter i kommunens incidentrapporteringsverktyg.

Identifierade problemområden

Identifierade problemområden stämmer från kommunen sida väl in på den lägesbild som polisens ingripandeverksamhet förmedlar under avsnitt Polisens lägesbild.

Under långa perioder rapporteras det in få incidenter till kommunen. Lokalt kan det dock under kortare tidsperioder inrapporteras en större mängd ärenden. Olika typer av insatser har då satts in med målet att minska antalet incidenter på den aktuella platsen.

Likt föregående år har det utomhus förekommit skadegörelse på kommunala skolor och förskolor vilket oftast handlat om krossade fönsterrutor. Skadegörelsebrotten utomhus har dock minskat jämfört med tidigare år.

Området vid Stationshuset ovanför Fuxernaskolan är under kvällar och helger en samlingspunkt för ungdomar, ofta motorburen. Incidenter förekommer men klagomål om att det spelas hög musik, vilket tidigare var vanligt, har försvunnit under senare tid.

Området utanför LEVA-huset kan upplevas som otrött då personer med missbruksproblematik ofta vistas på platsen.

För att förhindra framtida brottslighet bör kommunen ha ett uttalat brottsförebyggande perspektiv vid flytt av verksamhet samt vid om- och nybyggnation. Kommunen behöver även förbättra och utveckla arbetet gällande kartläggning, analys och insats samt förkorta tiden mellan upptäckt brott (exempelvis skadegörelse) och genomförd åtgärd.

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Kommunens väktare har utbildats i att upptäcka tecken på våldsbejakande extremism. Dessutom finns det i incidentrapporteringsverktyget som kommunerna använder sig av ett särskilt område som handlar om misstänkt våldsbejakande extremism. Under 2022 kom det in få ärenden som handlade om misstänkt våldsbejakande extremism i rapporteringsverktyget. Det handlade då om klotter med högerextremistiska motiv.

Samverkan med andra aktörer

Flertalet försök har under det senaste året genomförts för att öka samverkan mellan kommun och övriga aktörer. Tyvärr har intresset av separat samverkan i brottsförebyggande frågor varit lågt och endast ett fåtal aktörer har deltagit i de samverkansforum som kommunen kallat till. En utmaning för kommunen är att utveckla samverkan mellan kommunens sektorer, kommunala bolag samt externa aktörer.

Samverkan med externa aktörer kommer framöver i första hand förläggas till redan inarbetade forum såsom fastighetsgärmöten och företagscentrum.

Allmänna val

Säkerheten vid allmänna val har under senare år förstärkts och trenden visar att det fortsatt kommer innebära högt ställda krav på olika säkerhetsarrangemang i anslutning till de allmänna valen.

Sektor samhälle

Sektor samhälle arbetar både i tidig samhällsplanering och med konkreta åtgärder i det offentliga rummet. Åtgärderna innefattar både avhjälpanande åtgärder och åtgärder som lyfter och förfinar stadsmiljön. Avhjälpanande åtgärder är till exempel att sanera klotter och återställa efter annan typ av skadegörelse. Målet är att skapa platser där människor tycker att det är trivsamt och vill vistas. Åtgärder som lyfter stadsrummet är till exempel utplacering av nya bänkar, anläggande av rabatter, införskaffande av modern vinterbelysning etcetera.

Sektor samhälle samarbetar med externa aktörer och medborgare har möjlighet att påverka utvecklingen av stadsmiljön genom medborgardialoger samt genom inrapportering av ärenden i kommunens digitala plattform Ett bättre Lilla Edet.

Sektor samhälle deltar aktivt i arbetet med en ny utvecklingsplan för centrala Lilla Edet. De arbetar parallellt med att ta fram en utvecklingsplan för Ströms Slottspark samt en belysningsplan. Därutöver ser man behov av att ta fram program och handlingsplaner för till exempel lekplatser, parkering och hastighet.

Det finns stora utmaningar inom verksamheten då stadsmiljön i flera avseenden har stora underhållsskulder. Samtidigt som sektorn är delaktiga i planeringen av nya urbana områden ska större investeringsprojekt genomföras. Därutöver behövs en beredskap för att hantera snabba och många gånger oplanerade insatser.

Avseende medborgardialogen fortgår ett kontinuerligt arbete med slyröjning, klottersanering, bättre belysning, förstärkning av gång- och cykelvägnätet samt trafiksäkerhetshöjande åtgärder.

Sektor socialtjänst

Socialtjänstens ansvar och social brottsprevention

Socialtjänsten har ansvar för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver, men ska även arbeta förebyggande, inventerande och samverkande. Socialtjänstens arbete sträcker sig från generellt förebyggande arbete till individuellt anpassade insatser.

När det kommer till social brottsprevention har socialtjänsten en viktig roll i arbetet med att förebygga att barn och unga begår brott. Social brottsprevention syftar till att motverka att individer antingen börjar begå brott i unga år, eller att de återfaller i ny brottslighet efter avtjänat straff.

Tidiga eller förebyggande insatser kan ses som en ”social investering” som kan löna sig, inte bara sett till effekterna för den enskilde utan även till ekonomin. Det är viktigt att upptäcka och identifiera barn som är i behov av stöd i ett tidigt skede och att erbjuda och motivera föräldrar och barn att ta emot hjälp för att bryta en negativ utveckling. Detsamma gäller för unga vuxna och vuxna. De mindre, men samordnade, insatserna som erbjuds tidigt i en ogynnsam utveckling, kan resultera i att större och mer kostsamma insatser helt kan undvikas.

Samhällets förebyggande arbete brukar förklaras på tre nivåer; det som erbjuds eller når ut till alla barn och unga (universellt), inriktat på vissa barn, områden eller grupper med större risk (selektivt) och inriktat på barn som behöver stöd (indikerat). Oavsett nivå behöver det brottsförebyggande arbetet ofta ske i samverkan mellan flera aktörer, till exempel skolan, Polisen, Närhälsan, ungdomsmottagning, öppen psyk, civilsamhället, med flera.

Aktuella tendenser

Sektor socialtjänst har de senaste åren prioriterat det tidigt förebyggande arbetet, med särskild fokus på den universella och selektiva nivån. Detta innebär initialt ökade kostnader. Nya verksamheter (mer om det nedan) som kostar pengar har startats, samtidigt som man har kostnaden för pågående insatser kvar. På längre sikt förväntas kostnaden sjunka och resultatet förbättras.

Förutom ökade kostnader för nya verksamheter har också inflödet av ärenden ökat. Socialtjänsten handlägger fler ärenden som rör misstanke om våld, vilket får oss att anta att mörkertalet minskar om fler anmäler och ansöker om stöd.

En annan uppmärksammas tendens är lågt deltagande vid föräldramöten, föräldrautbildningar, föräldracaféer. Misstron mot myndigheter är ett hinder i det förebyggande arbetet eftersom preventionens kärna är att nå så många som möjligt med så mycket kunskap som möjligt.

I början av höstterminen 2022 skedde ett antal grova misshandelsfall bland yngre personer, vilket var oroväckande, men kan inte betraktas som en trend utan mer fristående händelser. Det är dock fortsatt oroväckande att yngre gärningspersoner förekommer allt oftare i utredningar som rör våld. Det kommer kontinuerligt signaler från mellanstadieskolor att antal barn som utövar våld mot andra barn ökar. Även digitalt våld samt förtal, mobbing osv på sociala medier ökar i samma målgrupp.

Åtgärder/satsningar utifrån probleminventering

Ungdomssamverkansgruppen arbetar normbrytande och tidigt på universell nivå med bland annat metoden Ung idag, som är en machofabriken-inspirerad metod för att väcka tankar och samtal om tex könsnormer, identitet och fördomar.

ABC Föräldrautbildningar som riktar sig till föräldrar med yngre barn har nu utökats med ABC utbildningar för tonårsföräldrar. Sektorerna arbetar med BIM metoden - Barnhusets insatsmodell - som innebär att familjebehandlare arbetar direkt och intensivt med familjer där det förekommit våld.

När det gäller narkotika har det anordnats flera föreläsningar och dialoger tillsammans med Polisen på tema droger. Utbildningar har varit både digitala och fysiska och främst riktat sig mot vårdnadshavare. En Mini-Maria mottagning har öppnats i samverkan med Ale kommun. Mini-Maria är en öppenvårdsmottagning för ungdomar upp till 21 år med frågor eller problematik rörande alkohol, droger eller spel om pengar. Mottagningen vänder sig även till anhöriga samt till professionella som kommer i kontakt med målgruppen.

Identifierade utmaningar, behov och val av inriktningar framåt, sektor socialtjänst

Det är tydligt att sektor socialtjänst behöver förbättra sitt arbete på en indikativ nivå. I det arbetet behöver samverkan bli bättre och insatser snabbare. Alla insatser som görs på universell nivå kommer ge och ger förhoppningsvis redan resultat i form av en större medvetenhet om negativa normer, våld, våldets uttryck och konsekvenser. Men det sker fortfarande för ofta att det konstateras när sektor socialtjänst möter en ung vuxen att riskfaktorerna var kända från tidig ålder, men den ogynnsamma utvecklingen kunde inte stoppas i tid. Här är SSPF ett möjligt verktyg vid pågående oro, den s.k. LillaEdet-modellen (som är under uppbyggnad) är ett annat möjligt verktyg, dock från lägre åldrar och innan orosanmälningar. Detta görs bäst i samverkan och man behöver tillsammans hitta adekvata metoder för indikativ prevention och tidiga insatser.

Som tidigare nämnts är en utmaning att tilliten till myndigheter är liten och hjälpen kommer in "för sent". Här behöver kommunen fortsätta att upplysa om socialtjänstens icke-biståndsbedömda insatser, avdramatisera vårt uppdrag samt jobba med professionellt och ödmjukt bemötande.

På indikerad nivå (individnivå) finns individuellt stöd till barn och deras familjer, som [socialtjänstens ansvar för barn och ungdomar i rättsprocessen](#).

De vanligaste arbetsformerna på individnivå är individriktad brottsförebyggande samverkan, där myndigheter, organisationer och föreningar samordnar sina åtgärder kring en individ. Exempel på det är Sociala insatsgrupper – SIG och samverkan skola, socialtjänst, polis och fritid – SSPF.

Våld i nära relationer

Kommunens gemensamma mål om en kommun fri från våld

2019 visade CAN-undersökningen att 21 procent av ungdomarna i kommunen upplevt våld eller hot om våld en eller flera gånger inom familjen. I undersökningen 2022 är det betydligt färre, 7 procent av niondeklassarna och 14 procent av elever i år 2 på gymnasiet. De goda resultaten kan ses som en del av ett långsiktigt strategiskt arbete som genomförts i samverkan mellan kommunens sektorer. Men inflödet av ärenden till socialtjänsten vittnar om att det förebyggande arbetet måste fortgå eftersom antal ärenden som rör våld i nära relationer inte minskat. För att ytterligare förstärka arbetet ska kommunen öka samverkan med externa organisationer för att arbeta på ännu bredare front. Vi vill också tillsammans med polismyndigheten hitta insatser som kan erbjudas till både våldsutsatta och våldsutövare.

Sektor bildning

Sammanfattning

Arbetet med att öka vuxennärvaron i skola och förskola pågår. Fler rastvakter, ungdomscoacher i skolan och generellt fler som ser, hör och pratar med barn och ungdomar upplevs ha en lugnande och positiv effekt under dagtid.

Under kvällstid finns det oroande tendenser i form av gruppträck eller utmaningar på sociala medier som bidrar till att barn och unga utsätts för kränkningar eller lockas till att utföra grövre bus eller brott.

Undersökningar visar på att elevernas upplevelse av trygghet i skolan ökat i högstadiet över senare år. I mätningen våren 2022 låg den upplevda tryggheten i nivå med genomsnittet inom Göteborgsregionen.

I låg- och mellanstadiet är upplevelsen av trygghet i skolorna hög bland eleverna i Lilla Edets skolor, högre än genomsnittet i Göteborgsregionen. Över tid har den upplevda tryggheten i låg- och mellanstadiet också varit hög. Källa: Göteborgsregionens årliga elevenkät.

Kulturhuset Eden - som rymmer bibliotek, kulturskola, bio och arrangemang - är populärt och vi ser senaste tiden en ökning i antalet besökare. När verksamheten är i gång kvällstid drar det med sig en viss gängaktivitet i och kring lokalerna vilket skapar otrygghet för besökare, elever och personal.

I förekommande fall av påverkade besökare i lokalerna upplevs samarbetet med polis och bevakning som tillfredsställande.

Främjande, förebyggande och åtgärdande arbete

Ett antal insatser pågår för att förebygga oroligheter och skadegörelse. Dels arbetar sektor bildning med att sprida information till barn och vårdnadshavare om

- Effekten av skadegörelse och vilka påföljder det kan leda till.

- Sociala mediers utbredning och dess inverkan på barnen i form av till exempel språkbruk och TikTok-challenges.

I samtliga skolor organiseras rastaktiviteter av vuxna och skolan strävar alltid efter hög vuxennärvaro vid raster i alla stadierna i skolan. Insatser för att få till fler aktiva föräldraråd görs också, och rent generellt pågår arbete med

- Samarbete med UPH (ungas psykiska hälsa), socialtjänst och andra instanser för att stötta barn och vårdnadshavare
- Faddersystem på skolorna
- Aktivt elevråd

Lokaler anpassas med kameraövervakning och förstörelse och klotter åtgärdas omgående.

Tendenser

Skolan och förskolan ser en fortsatt ökning av aktiviteter på mobiltelefoner, spelkonsoler och sociala medier under kvällstid. En effekt av det är att språket många gånger blir väldigt grovt och ord som handlar om vapen, droger, sex och alkohol normaliseras redan bland barn på förskolan.

Man upplever också att allt färre barn ägnar sig åt idrott under fritiden. Det resulterar många gånger i att barnen saknar meningsfull sysselsättning efter skoltiden, och i stället söker gemenskap i olika former av gäng med stor risk för ökad skadegörelse, drogproblematik med mera. Det förekommer att de yngre får springa ärenden eller utföra uppdrag åt de äldre för att accepteras av gänget.

Under 2022 infördes mobilförbud under skoltid på högstadiet. Detta upplevs ha haft en positiv effekt för att öka studieron och samtidigt minska kränkningar på sociala medier.

På högstadiet ser man en liten minskning av skadegörelse kring utemiljön under kvällstid. Dock ser man i övriga verksamheten en ökning av skadegörelse och nedskräpning utanför skolor och förskolor i ytterområden såsom Nygård, Hjärtum och Rysjön. Många gånger tvingas man efter helgen plocka kanyler och tomma lustgastuber från lekplatser och rastytter innan barnen kan börja leka.

Antalet brandlarm utan anledning har ökat markant i skolan. Detta kan sättas i relation till de utmaningar som cirkulerar på sociala medier till exempel TikTok.

Användandet av vapes (e-cigarett) fortsätter att öka.

Årskurs F-3 upplever en ökning av utåtriktad aggression bland elever, vilket bidrar till ökade oroligheter i skolan.

Kommunen ser också en ökning av antalet orosanmälningar i förskolan.

Identifierade utmaningar och behov

- Få in eleverna på lektionerna.
- Upplýsa om vikten av föräldraansvar.
- Få in fler barn och ungdomar i någon form av meningsfull fritidssysselsättning.

Lägesbild Edethus AB

Edethus AB är ett allmännyttigt bostadsföretag och drivs med affärsmässiga principer förenat med samhällsansvar. Förvaltningen är kärnan av vår verksamhet och vi sätter stor vikt vid:

- **Att fastigheterna är trygga och säkra**

Skadegörelse är en stor kostnadspost inom förvaltning och Edethus AB arbetar därför utifrån följande punkter:

- **Involvera och aktivera.** Låt ungdomar via sommarjobb vara med vid upprustning och förvaltning av kommunens lokaler.
- **Ökad förståelse för skadegörelsens effekter.** I samband med sommarjobb låta ungdomar medverka i en workshop kring skadegörelse och genomföra pedagogiska övningar kring dess kostnad och vem som betalar.
- **Nolltolerans.** Genom att snabbt åtgärda all form av klotter eller skadegörelse och dialog med personal vid större incidenter.
- **Rutiner för hantering av brännbart material.** Kvalitetssäkra att man följer rutiner kring avfallshantering.
- **Ersätt sådant som skadats med sådant som är vandalskyddat.** Vid utförd skadegörelse ersätts det som skadats med något som är vandalskyddat i den utsträckning ersättningsprodukter finns.
- **Ökad övervakningsinsats vid eskalering av skadegörelse.** Vid eskalering av skadegörelse sätts extra övervakning in i form av ronderande väktare.
- **Kameraövervakning.** Sätta upp kameror som övervakar strategiska delar av utsatt område.

Trygghet

Den upplevda tryggheten hos Edethus AB är hög och ligger på ett trygghetsindex motsvarande 90,7 procent vilket kan jämföras med ett branschmedelvärde på 79,1 procent. I de trygghetsparametrar som mäts har det skett en positiv förändring. Edethus AB har även frågat hyresgästerna om hur de upplever kontakten med grannarna, eftersom gemenskap är en viktig faktor för att känna sig trygg. Andelen hyresgäster som anser att kontakten är mycket bra eller ganska bra ligger på 96,2 procent.

Tendenser

Edethus AB ser att företaget har lyckats öka tryggheten men upplever att det är för långt mellan mätningarna samt att återkoppling till hyresgäster blir för lång. För att få en snabbare lägesbild kommer företaget därför att dels utveckla en avvikelshantering via Teams samt använda ett inköpt enkätverktyg för att lägga ut mer direkta frågor kring trygghet och säkerhet. Detta med anledning av att nyttja digitalisering till snabbare återkoppling, vilket är en viktig parameter för våra hyresgäster.

Åtgärder 2023 – 2025

En checklista jobbas fram där:

Förråd och garage nagelfars vid rondering, genomgång av hyresgästernas upplevelser och olovlig uthyrning, statistik på glaskross och klotter. Till detta kommer nolltolerans mot kriminell användning av bostaden samt samarbeten med Polisen, kommunen och räddningstjänsten.

Med Trygg Fastighet görs en bedömning av både sociala och tekniska aspekter i våra hus. Det handlar om allt från att säkerställa bra skalskydd, trygghetsvandringar och att det finns engagerade hyresgäster till att det inte förekommer olovlig andrahandsuthyrning i huset.

Vi kommer utveckla en metod för att systematiskt kunna göra trygghetsbedömningar av bolagets fastigheter och på så sätt kunna sätta in rätt och åtgärder för ökad säkerhet och trygghet. Tanken är att bolaget både fångar upp fastighetens fysiska status och hur hyresgästerna påverkas av annat som sker där. Det börjar med informationsinhämtning och analys, där vi tar del av hyresgästernas upplevelse av trygghet. Statistik över störningar i huset kartläggs, liksom skadegörelse, med mera. Fastigheten granskas även utifrån en Bomiljöbesiktning med olika parametrar. På plats synas till exempel risken för att obehöriga kan uppehålla sig i allmänna utrymmen, belysning, lås, garage.

Framtida utmaningar, Edethus AB

Edethus AB måste arbeta med flera dimensioner, flytta fram våra positioner och tänka nytt för att hyresgäster och besökare ska känna sig trygga. Tiden är förbi då bostadsbolag kunde nöja sig med passersystem och skyddsrumskontroller. Att skapa trygghet är ett mycket större åtagande än så, oavsett var man bedriver sin verksamhet. Att säkra trygghet och trivsel är en viktig del i vår förvaltningskvalitet.

Lägesbild Polisen

Ordningsstörningar

Polisens ingripandeverksamhet uppger ordningsstörande ungdomar som en tydlig problembild i Lilla Edet. Ordningsstörningarna är framförallt kopplade till den motorburna problematik som är aktuell kvällstid på området vid Fuxernaskolans övre parkering och Stationshuset. Ordningsstörningarna kan även till viss del även kopplas till biblioteket, då det periodvis uppstår problem med både påverkade personer och ungdomar. Tillsyn på Fuxernaskolans område ingår i ingripandeverksamhetens ordinarie bevakning och framförallt Mobila Poliskontoret bedriver uppsökande verksamhet på biblioteket. Antalet händelserapporter på Fuxernaskolans område nov-okt 2021/22 uppgår till 27 och antalet anmälda brott som har inträffat utanför skoltid uppgår till 16 st. Flera av brotten är våldsbrott. Ingripandeverksamheten bedömer att situationella åtgärder på Fuxernaområdet, så som förbud mot fordonstrafik vissa tider skulle förbättra situationen.

Missbrukare i offentlig miljö

Ingripandeverksamheten lyfter även missbrukare i offentlig miljö som ett tydligt problemområde. Platser som pekas ut som främst kopplade till denna problematik är lastbryggan bakom Göteborgsvägen 34 och området kring LEVA-huset. Närvaron av missbrukare i detta område leder till snatterier på främst ICA Boström och Systembolaget. Även konfrontationer och konflikter mellan dessa missbrukare förekommer. Deras närvaro och i vissa fall hotfulla beteende gentemot lokalbefolkningen skapar en otrygghetskänsla både hos de som ska besöka samt hos de som jobbar på näringsställena i området. Antalet händelserapporter i området nov-okt 2021/22 uppgår till 56 och antalet anmälda brott uppgår till 68 st. De brotten som är mest frekventa är stöld i butik samt olaga hot och ofredande. Trafikbrott så som olovlig körning och rattfylleri förekommer även i området.

Brott på skolor

Utredningsverksamheten bedömer att brott på skolor under skoltid är på uppåtgående. Antalet anmälda brott på skolor i Lilla Edet under skoltid uppgår till 14 st. under nov-okt 2021/2022. Den mest framstående brottskategorin utgörs av våldsbrott, 7 st. Den mest framstående brottsplatsen är Fuxernaskolan med 10st av de anmälda brotten. Brottstatistiken grundar sig på de anmälningar där skolan är angiven som brottsplats. Statistiken omfattar således inte de brott som är begångna i skolans omedelbara närhet och är att betrakta som skolrelaterade, exempelvis brott begångna av elever på skolans busshållplats.

I den övergripande brottstatistiken för Lilla Edets kommun som presenteras nedan framgår det att tillgreppsbrott är den största brottskategorin och våldsbrott är den tredje största kategorin. Förhållandet avseende anmälda brott i skolmiljö skiljer sig med andra ord från lokalsamhället i sin helhet.

Tillgreppsbrott

Antalet anmälda tillgreppsbrott i Lilla Edets kommun nov-okt 2021/22 uppgår till 322 st. Av dessa var 83 riktade mot motorfordon vilket är den enskilt största kategorin. Antingen genom tillgrepp av själva fordonet, inbrott i fordonet eller stöld av fordonets drivmedel. De områden som är mest drabbade är Ströms tätort, Lilla Edet C och Lödöse tätort med 9, 12 respektive 13 anmälda brott. Polisens underrättelseverksamhet anger vidare Lödöse som ett område med tydligt problem med fordonsrelaterade tillgreppsbrott.

Trygghetsundersökningen

Polisens trygghetsundersökning genomfördes under hösten 2022 genom ett slumpmässigt utskick av enkät till personer i Lilla Edets kommun. Svarefrekvensen är att betrakta som hög, 171 svar av totalt 300 utskick, och utfallet kan därför betraktas som tillförlitligt. Till varje svarkategori följer ett normalvärde som baseras på utfall av de övriga trygghetsundersökningar som har genomförts i landet. De saker som många av de tillfrågade ansåg vara ett problem och som hamnar över normalvärdet var narkotikapåverkade personer utomhus och buskörning med moped, MC och A-traktorer. En relativt hög andel, 21 procent, ansåg även att ungdomsgång som bråkar och stör ordningen är ett problem. Även om denna andel hamnar inom normalvärdet, så bör den ändå beaktas då bedömningen är att den i Lilla Edet är starkt förknippad med buskörning. Andelen av de svarande som uppger att de inte har blivit utsatt för något brott de senaste 12 månader uppgår till 77 procent vilket är inom normalvärdet. Andelen av de svarande som uppger att de har varit oroliga för någon typ av brott uppgår till 63 procent vilket är under normalvärdet. Vidare ansåg 64 procent att de känner sig trygga ute ensam sen kväll och 23 procent kände sig otrygga ute ensam sen kväll, vilket är inom respektive under normalvärdet.

Övergripande brottsstatistik

Lilla Edets kommun nov-okt 2021/22

Brottskategorier	År	Nov-okt 2021/22
Total		1590
Våldsbrott		180
Trafikbrott		191
Övriga brott mot person		154
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)		322
Tillgrepp i butik		28
Bedrägeribrott med mera		161
Övriga brott enligt Brottsbalken		56
Skadegörelsebrott		161
Övriga specialstraffrättsliga brott		74
Lokala trafiknummer		191
Narkotikabrott		72

Medborgarlöfte 2023–2024

Medborgarlöftet beskriver de åtaganden som lokalpolisområde Östra Fyrbodalen och Lilla Edets kommun ska fokusera på under de kommande två åren. Arbetet är en långsiktig satsning som görs tillsammans av polis, kommun och invånare och innebär konkreta aktiviteter inom de områden där invånarna upplever att det finns problem. Det som ligger till grund för löftet är Polisens trygghetsundersökning som genomfördes hösten 2022, samt 2022 års CAN-undersökning och Polisens och kommunens aktuella lägesbilder.

Polisens trygghetsundersökning genomfördes genom ett enkätutskick till slumpmässigt utvalda personer i Lilla Edets kommun. Frågorna i enkäten avhandlade områden såsom upplevelse av olika typer av problem, utsatthet för brott samt upplevd otrygghet. De problem som resultatet av undersökningen indikerade som angeläget att jobba med var buskörningar med moped, mc och A-traktorer samt narkotikapåverkade personer utomhus.

I CAN-undersökningen ses en attitydförändring bland skolungdomar i VGR gällande narkotika. Resultatet visar att riskbedömningen av narkotikabruk fortsätter att förskjutas; uppfattningen om att det inte medför någon risk att skada sig själv genom att bruka hasch och heroin har ökat betydligt bland eleverna sedan 2016. Bland gymnasieungdomarna i Lilla Edets kommun ses även en tydlig ökning i bruket av narkotika.

Utöver det som nämnts i ovan undersökningar framkommer det i lägesbilden att skolor och förskolor drabbas periodvis av en ökad mängd skadegörelse.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem. Därför fortsätter vi nu med vårt långsiktiga arbete genom att förstärka samverkan mellan kommunen och Polisen. Kommunen och Polisen ska tillsammans hitta former för att arbeta förebyggande, för att förhindra våld i hemmet och tidigt komma i kontakt med och erbjuda stöd och hjälp till de familjer där våld förekommer.

I Medborgarlöftet lovar kommunen och Polisen:

- Narkotika – Arbeta tidigt förebyggande och uppsökande samt arbeta trygghetsskapande i den offentliga miljön.
- Trafik – Arbeta med trygghet och säkerhet kopplat till användning av A-traktorer och mopeder.
- Skadegörelse – Arbeta förebyggande mot skadegörelse på skolbyggnader.
- Våld i nära relationer – Samverka för att förhindra och förebygga brott i nära relationer.